

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Jany Brothánkové a soudců JUDr. Ing. Viery Horčicové a Mgr. Jana Kašpara v právní věci žalobkyně: **H. Š.**, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 1/376, 128 01 Praha 2, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20.11.2009, č.j. 2009/80434-24,

t a k t o :

I. Žaloba se z a m í t á .

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í

Žalobou podanou Městskému soudu v Praze dne 2.12.2009 se žalobkyně domáhá přezkoumání v záhlaví označeného rozhodnutí žalovaného, kterým tento zamítl odvolání žalobkyně ze dne 19.10.2009 a potvrdil rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení (dále jen „ČSSZ“) ze dne 8.10.2009, č.j. X, kterým bylo zastaveno řízení o žádosti žalobkyně o zahájení nového řízení o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle § 1 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945.

Žalobkyně v podané žalobě uvedla, že v období druhé světové války jí bylo mezi 7 až 11 lety, se svými rodiči a pěti sourozenci bydlela na Slovensku v obci Blatné Remety v okrese Michalovce a tuto vesnici okupovala německá vojska, jako Romové byli Němci odvedeni do baráků, dali jim čísla a brali otisky prstů, otec tam nebyl, byl zajat Maďary. Němci je tvrdě perzekvovali, dávali jim jen vodu a listí z řepy, nijak je nešetřili, byli pro ně podřadný národ. Uvádí, že jako negramotná, když školní docházka tehdy nebyla povinná, nemůže přesně

uvést, kdy je Němci odveklí, pamatuje si však týrání hladem, zimou a špínou a proto trvá na vyplacení částky.

Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě ze dne 28.4.2010 uvedl, že přezkoumal odvolání žalobkyně proti usnesení ČSSZ ze dne 8.10.2009, č.j. X, které podle ustanovení § 90 odst. 5 správní řádu zamítl a napadené rozhodnutí potvrdil, neboť se jednalo o zahájení nového řízení o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního odboje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb. o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945.

Ze správního spisu soud zjistil následující rozhodné skutečnosti:

Žalobkyně podala u Okresní správy sociálního zabezpečení v Teplicích dne 12. listopadu 2002 žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. Tuto uplatnila jako osoba v době od 15.3.1939 do 8.5.1945 z rasových nebo náboženských důvodů soustředěná do vojenských pracovních táborů na území Československa v jeho hranicích z 29.9.1938 nebo se z těchto důvodů na tomto území ukrývající, konkrétně v žádosti uvedla období od 1944 do osvobození 1945, a žádost doplnila čestným prohlášením, že se od roku 1944 do roku 1945 ukrývala s matkou a sourozenci v lesích okolo Blatné Remety, Ungvaru.

Česká správa sociálního zabezpečení dne 6.1.2003 řízení přerušila a vyzvala žalobkyni k předložení osvědčení podle § 8 zákona č. 255/1946 Sb., které by jí tvrzené skutečnosti potvrdilo. O vydání tohoto osvědčení žalobkyně požádala Ministerstvo obrany ČR.

Ministerstvo obrany svým rozhodnutím č.j. 333621/02/2004-7542 ze dne 13.5.2004 osvědčení o účasti žalobkyně paní H. Š. na národním odboji za osvobození v kategorii československý politický vězeň v době od 6.9.1944 do 26.11.1944 nevydalo, neboť důkazní prostředky ve věci navrhovatelky podle něj dostatečně neprokázaly naplnění podmínek ustanovení § 2 odst. 1 bod 5 zákona č. 255/1946 Sb. Žádost žadatelka specifikovala nejprve pro období od listopadu 1944 do května 1945, uvedla, že utekla s rodiči do lesa, kde neměli co jíst, tak se vrátili do vesnice, v dalším podání (ve stejnopise ve spise) uvedla, že se ukrývali od 15.12.1944 do 23.4.1945 před Němci v polích, v lesích, v bunkru a stodole, ve stodole dostaly od Němců znaky, brali jim otisky a měli jít do plynu, ale přišli Rusové a zachránili je. Z doložených obecných prohlášení vyplynulo jen, že se ukrývala celá rodina od r. 1944 až do osvobození 8.5.1945, v posledním jejím podání pak bylo uvedeno datum od 6.9.1944 do 26.11.1944. Časové vymezení ukrývání ani způsob nebyl v řízení úplně a přesně doložen a jelikož navrhovatelka tvrdila, že se ukrývala od 6. září 1944 do 26. listopadu 1944, nebyla tím splněna podmínka omezení osobní svobody alespoň po dobu 3 měsíců. Žalobkyně pak podala rozklad k Ministru obrany, který však svým rozhodnutím č.j. 333621/02-R/2004-7542 ze dne 14.9.2004 tento zamítl a původní rozhodnutí MO o nevydání osvědčení potvrdil. Uvedl v něm, že oblast Michalovců byla osvobozena 26.11.1944, ukrývání po tomto datu pak nelze považovat za důvodné.

Žalobkyně pak na výzvu ČSSZ dne 7.12.2004 zaslala této k č.j. X žádost o odstranění tvrdosti zákona na jednorázovou peněžní částku podle zákona č. 261/2001 Sb. a předložila vydaná rozhodnutí Ministerstva obrany a kopie svých podání tomuto orgánu.

ČSSZ svým rozhodnutím ze dne 15.11.2005, č.j. X o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle § 1 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb. žádost zamítla, neboť žalobkyně přes upozornění a výzvu k doplnění dostatečně nedoložila skutečnosti nutné k přiznání nároku. Za situace, kdy jí nebylo vydáno osvědčení Ministerstvem obrany česká správa sociálního zabezpečení pro přiznání nároku musela zkoumat, zda žadatelka se ukrývala (tzn. na utajeném místě nebo pod utajenou totožností) z rasových důvodů v rozhodné době a zda tato doba trvala alespoň 3 měsíce. Žadatelka nepředložila ani nenavrhla žádné další důkazy, doložené svědecké výpovědi (prohlášení) jsou nedostačující, navíc termín ukrývání i způsob a popis událostí ve svých podáních neustále mění. Rozhodnutí bylo žalobkyni doručeno 18.11.2005 a řízení tak bylo pravomocně skončeno.

Dne 13.10.2009 žalobkyně adresovala ČSSZ další žádost a dotaz, zda jí bude vyplaceno „romské“ odškodnění za ukrývání se v lesích na Slovensku za druhé světové války.

O tomto podání ČSSZ rozhodla tak, že usnesením ze dne 8.10.2009 v souladu s ustanovením § 102 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb. řízení zastavila, neboť šlo o případ, kdy žádost účastníka neodůvodňuje zahájení nového řízení ve věci, neboť nelze vydat rozhodnutí, jímž by bylo žádosti účastníka řízení vyhověno. V usnesení ČSSZ rozvedla podrobně právní úpravu vztahující se posuzování přiznání odškodnění, poukázala na tvrzení žadatelky v předchozím řízení ohledně doby ukrývání. Důvodem pro zastavení řízení a nemožnosti vyhovět žalobkyni pak shledala, že v daném případě ani nemohla být objektivně splněna podmínka minimálně 3 měsíčního ukrývání se před německým vojskem, neboť toto začalo území tehdejšího Slovenského státu obsazovat až po 29.8.1944 a tvrzená obec a její okolí bylo osvobozeno již dne 23.11.1944. Po tomto datu již bylo jakékoliv ukrývání z hlediska nároku na poskytnutí jednorázové peněžní částky podle § 1 odst. 3 zákona č. 261/2011 Sb. bezdůvodné, neboť se jednalo o osvobozené území.

Žalobkyně podala proti tomuto usnesení odvolání dne 20.10.2009, ve kterém polemizuje se závěrem ČSSZ, podle něhož v daném případě nebyla splněna podmínka ukrývání v rozsahu minimálně 3 měsíců a vzhledem k tomu, že ČSSZ neshledala podmínky pro postup podle § 87 správního řádu, postoupila odvolání dne 27.10.2009 Ministerstvu práce a sociálních věcí.

Žalovaný rozhodnutím ze dne 20.11.2009, č.j. 2009/80434-24 odvolání žalobkyně podle § 90 odst. 5 správního řádu zamítl a napadené rozhodnutí ČSSZ potvrdil. V odůvodnění rozhodnutí žalovaný uvedl, že důvodem postupu ČSSZ byla především skutečnost, že v daném případě nemohla být ani objektivně splněna podmínka nejméně 3 měsíčního ukrývání se, když mezi počátkem obsazování Slovenského státu německým vojskem (29.8.1944) a osvobozením lokality, v níž se účastník řízení ukrýval (23.11.1944) uplynula doba kratší tří měsíců. Odvolací orgán nezpochybňuje skutečnost, že po zboření domku musel účastník bydlet v lesích více než 3 měsíce, ovšem nepokládá ji za relevantní, neboť bydlení v lese po osvobození již nelze charakterizovat jako „ukrývání“.

Městský soud v Praze žalobou napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, přezkoumal v rozsahu uplatněných žalobních bodů, kterými je vázán, a vycházel

přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Ve věci rozhodl rozsudkem bez jednání při splnění podmínek ust. § 51 s.ř.s.

Městský soud v Praze věc posoudil takto:

Ze správního spisu nesporně plyne, že žalobkyně podala u Okresní správy sociálního zabezpečení dne 12. listopadu 2002 první žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. Tuto uplatnila jako osoba, která v době od 15.3.1939 do 8.5.1945 z rasových nebo náboženských důvodů soustředěná do vojenských pracovních táborů na území Československa v jeho hranicích z 29.9.1938 nebo se z týchž důvodů na tomto území ukrývající. O této žádosti bylo rozhodnuto Českou správou sociálního zabezpečení rozhodnutím ze dne 15.11.2005, č.j. X tak, že její žádost byla zamítnuta, rozhodnutí bylo žalobkyni doručeno 18.11.2005.

Nová žádost žalobkyně ze dne 13.10.2009 byla informačně velmi kusá. V podstatě šlo pouze o další dotaz, zda bude jednorázová peněžní částka vyplacena, aniž by žalobkyně tvrdila nebo nově doložila jakékoli nové skutečnosti dříve neuvedené.

Podle § 101 písm.b) správního řádu *provést nové řízení a vydat nové rozhodnutí ve věci lze tehdy, jestliže novým rozhodnutím bude vyhověno žádosti, která byla pravomocně zamítnuta*. Podle § 102 odst. 4 správního řádu *pokud žádost účastníka neodůvodňuje zahájení nového řízení, rozhodne správní orgán usnesením o tom, že se řízení zastaví*.

Česká správa sociálního zabezpečení v souladu s ustanovením § 101 písm.b) správního řádu tuto novou žádost žalobkyně ze dne 13.10.2009 posoudila dle jejího obsahu jako žádost o nové rozhodnutí ve věci, v souladu s ust. § 102 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb. pak řízení zastavila, neboť žádost neodůvodňovala zahájení nového řízení. Pakliže žalobkyně žádala o nové rozhodnutí ve věci již pravomocně skončené bylo nutno, aby specifikovala důvody, které zakládají možnost zahájení nového řízení, tedy přehodnocení dosavadního výsledku původního pravomocně skončeného řízení a to ve prospěch žadatelky. Chce-li účastník vyvolat nové řízení, je čistě na něm, aby předestřel nová tvrzení a navrhl či předložil dostatek vhodných důkazů, pro něž pak správní orgán řízení znovu zahájí a které pak má za úkol provést, či znovu hodnotit a na jejich základě o věci znovu rozhodnout. Pokud však potřebná tvrzení nejsou předestřena, ani nové důkazy navrženy či předloženy a nevyskytnou se tu ani další okolnosti, ze kterých by mohly vyplynout, pak správnímu orgánu nezbyvá, než pro tento nedostatek řízení zastavit, právě podle § 102 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb. (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu č.j. 1 As 1/2010-70).

Postupu České správy sociálního zabezpečení při rozhodování o nové žádosti žalobkyně nebylo lze nic vytknout, neboť byla formulována značně neurčitě, nebylo v ní uvedeno nic, z čeho by bylo lze dovodit, že lze původní žádosti, která byla pravomocně zamítnuta, nyní vyhovět.

V daném případě byla původní žádost žalobkyně rozhodnutím z roku 2005 zamítnuta nejen proto, že žalobkyně nebyla schopna jednoznačným a nerozporným způsobem specifikovat konkrétními daty dobu, po kterou mělo ukrývání trvat (což vzhledem k jejímu věku v rozhodné době by bylo lze pochopit), ale proto, jak bylo uvedeno shora, že začátek ukrývání specifikovala bez ohledu na konkrétní data vždy až v souvislosti s příchodem německé armády (a jí pomáhajících gardistů slovenské armády) v roce 1944 a její konec osvobozením spojeným s příchodem ruské armády. Například v řízení u Ministerstva obrany konec ukrývání označila již dnem 26.11.1944 (počátek dnem 6.9.1944),

současně uváděla, že je Rusové zachránili ze stodoly, kde byli shromážděni k deportaci Němci, z jiného podání je zřejmé, že měla za to, že i další pobyt v lesích, popř. jinde po osvobození Rusy, když jim byl vypálen domek, spadá do rozhodné doby, za níž by jí příslušelo odškodnění, neboť uváděla různě konec ukrývání až do 8.5.1945, popř. do 23.4.1945 (a to ve sdělení údajů z 31.3.2004 Ministerstvu obrany, kde nadto počátek je uveden až 15.12.1944). Rozhodnutí o původní žádosti proto bylo postaveno na závěru, že nebyla doložena doba alespoň tří měsíců v rámci doby rozhodné a že žalobkyně na výzvy k doplnění, popř. k seznámení s podklady v tom směru, že jsou nedostačující, nereagovala. V nové žádosti z 13.10.2009 žalobkyně neuvedla a nedoložila nic, co by předchozí závěr mohlo změnit, když doba tvrzená žalobkyní, objektivizovaná podle sledu historických událostí v daném místě, netrvala více jak tři měsíce, ale od 29.8.1944 tj. od obsazování Slovenského státu německým vojskem do osvobození území, kde se žalobkyně ukrývala, dnem 23.11.1944.

Ani v odvolání proti usnesení České správy sociálního zabezpečení žalobkyně neuvedla skutečnosti, které by uvedený závěr zpochybnil, když opět tvrdila, že před osvobozením obce docházelo k nepokojům nejen kvůli německým vojákům, ale i od gardistů slovenské armády, kteří vybírali otce pro výkopové práce pro německé vojáky, a proto Romové utíkali z osady do lesů, němečtí vojáci jim zbouřali jejich domky a byli proto nuceni bydlet v lese v bunkrech, kde bydleli víc jak tři měsíce. I z tohoto tvrzení žalobkyně je zřejmé, že do doby, kterou považuje za rozhodnou pro přiznání odškodnění započítává i dobu, kdy bydleli v lese v bunkrech proto, že jim domky byly zbouřány, bez ohledu na to, zda již šlo o osvobozené území a nemuseli se tedy ukrývat, ale v lesích bydleli dál proto, že neměli kam jít. Tato doba, i když nesporně byla dobou strádání a útrap, jak je žalobkyně popisuje, však již není dobou „ukrývání“ ve smyslu zákonem vymezeném, tedy dobou relevantní pro přiznání odškodnění, jak uvedl žalovaný v odůvodnění rozhodnutí ze dne 20.11.2009, č.j. 2009/80434-24, kterým odvolání žalobkyně proti usnesení o zastavení řízení o nové žádosti podle § 90 odst. 5 správního řádu zamítl a napadené rozhodnutí ČSSZ potvrdil.

Ani v podané žalobě k Městskému soudu v Praze žalobkyně neuvádí žádné další ani nové skutečnosti, které by nebyly známy, či probírány již v předchozím řízení a o kterých by tedy již nebylo pravomocně rozhodnuto, tím spíše pak skutečnosti, které jí známy být dříve nemohly, ale jen opět uvádí pouze obecná tvrzení, bez potřebných bližších vysvětlení, či důkazů.

Soud pro úplnost dodává, že je se vědom skutečnosti, že žalobkyně v době svého útlého dětství byla vystavena, jako příslušník romského etnika, v důsledku přístupu tehdejší nacistické ideologie ohrožení na životě a v důsledku válečných událostí nouzi, strádání, ponižujícímu zacházení, nicméně odškodnění se týká vymezeného okruhu osob a to z důvodů v zákoně uvedených, nikoli všech, kteří sice rovněž zažili příkoří, nikoli však dlouhotrvající či způsobené nepřímo, vyvolané jinými důvody.

Ze všech těchto důvodů má tedy soud za to, že za popsané procesní situace žalovaný nemohl rozhodnout jinak a k žádosti žalobkyně ze dne 13.10.2009 zahájit nové řízení, neboť tato žádost takový postup neodůvodňovala. Soudu proto nezbylo než žalobu podle ustanovení § 78 odst. 7 s.ř.s. zamítnout jako nedůvodnou.

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s., neboť žalobce nebyl v řízení úspěšný a náhrada nákladů řízení mu proto nepřisluší, žalovanému pak nad rámec běžných činností náklady řízení nevznikly.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost za podmínek uvedených v ustanovení § 102 a násl. s.ř.s., a to ve lhůtě dvou týdnů po doručení tohoto rozsudku. Kasační stížnost se podává u Městského soudu v Praze, rozhodovat o ní přísluší Nejvyššímu správnímu soudu. Stěžovatel musí být zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie (§ 105 odst. 2 s.ř.s.).

V Praze dne 22.listopadu 2011

Mgr. Jana Brothánková, v.r.
předsedkyně senátu